

Говор Александра Вучића пред Саветом безбедности УН

Поштовани господине председниче,

Уважени чланови Савета безбедности,

Пре свега, желео бих да кажем да су Србија, њен председник, њена Влада, у потпуности посвећени миру и помирењу у региону западног Балкана, да градимо модерну, уређену правну државу која промовише реализацију темељних принципа на којима почивају УН, а један од кључних аспеката је и спровођење међународног права и борба за правду. Из излагања председника ИСТУ, произилази да би ова седница требало да буде једна у низу рутинских, на којој ће све бити као и раније, уз спровођење већ познате и уобичајене бирократске процедуре. За моју земљу, за Србију, ово није обична седница. Ово је прилика да кажемо, јасно и отворено, да међународно право мора да важи за све подједнако, а не за неке народе више, а друге мање. Право и правда за Србију су испред политике. Међутим, ми сматрамо да право и правда нису увек били кључни принципи којима се руководио Хашки трибунал.

Желео бих да Вам скренем пажњу на конкретне резултате које је Република Србија остварила у сарадњи са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију у претходним годинама, не само поштујући своје међународне обавезе, већ верујући да тиме доприноси остваривању међународне правде и процесу помирења у региону.

Хапшењем окривљеног Горана Хацића, у јулу 2011. године, Република Србија је окончала сарадњу са Трибуналом у погледу предаје окривљених, с обзиром да је предала Трибуналу све окривљене који су од ње захтевани. Прецизније, Република Србија је предала Трибуналу 45 окривљених, међу којима су и двојица бивших председника Републике, бивши председник и потпредседник Владе, тројица бивших начелника Генералштаба Војске Југославије, бивши начелник Службе државне безбедности и бројни војни и полицијски генерали.

У погледу сарадње у области приступа документацији, архивама и сведоцима, треба истаћи да је Република Србија од укупно 3200 захтева за помоћ Тужилаштва Трибунала и одбрана окривљених, у потпуности одговорила на готово све примљене захтеве, а да су у процесу реализације једино захтеви новијег датума. Поред тога, ниједан захтев Тужилаштва Трибунала да се оствари увид у архиве није одбијен.

Господине председниче,

Наведени подаци јасно показују посвећеност Републике Србије утврђивању пуне истине о злочинима који су извршени током оружаног сукоба на територији бивше Југославије, што укључује и кажњавање одговорних за злочине без обзира на њихову националну припадност и националну припадност жртава.

Управо због тога, наша вера у међународну правду је доживела најтежи могући ударац због срамних ослобађајућих пресуда Жалбеног већа Међународног кривичног трибунала

за бившу Југославију од 16. новембра 2012. године, којом су окривљени Анте Готовина и Младен Маркач ослобођени одговорности у вези са злочинима који су почињени над српским цивилним становништвом током акције хрватских снага под називом Олуја.

Ова пресуда, која је изазвала разумљиву огорченост у многим деловима света, као и веома негативне реакције не само званичника Републике Србије, већ, што је још важније, српског народа, као и међународне стручне јавности, причинила је велику штету пре свега породицама жртава злочина који су евидентно извршени током акције Олуја.

Поставља се само једно питање? Имају ли и Срби право на правду и ко је одговоран за бројна убиства српских цивила на подручју Хрватске, као и највеће и најтеже етничко чишћење спроведено на европском тлу по окончању Другог светског рата?

Изнећу вам само неколико важних података о злочинима почињеним над српским народом у операцији „Олуја“. Изношење чињеница завршићу поновљеним питањем: „Ако Готовина и Маркач нису криви за почињене злочине, ко јесте?“ На то питање до сада ИСТУ није дао одговор.

Примери злочина и убистава српског становништва од стране снага под командом Младена Маркача и Анте Готовине

Сектор „Југ“

У Книн је око 10:00 часова ушла 7. бригада тзв. „Пуме“ и одмах блокирала снаге УН са 5 тенкова, а затим организовала тзв. чишћење терена односно ликвидацију преосталих Срба. Тако су се 4. и 5. августа 1995. год. могла видети беживотна тела убијених цивила да би иста била уклоњена у ноћи 5/6. августа 1995. године.

Снаге УН су 4. августа 1995. год. у 11:15 часова, покушале да се пробију до болнице са 5 оклопних транспортера ради евакуације непокретних рањеника. У томе су их спречили војници из састава бригаде тзв. „Пуме“.

Акција тзв. чишћења осталих делова сектора „Југ“, реализована је 6., 7., 8., 9. и 10. августа 1995. године, што је био наставак убијања преосталих Срба, пљачкања и паљења комплетних села на очиглед представника УН. Пример оваквог злочина је село Кистање, потпуно спаљено и без иједног живог становника, док је слична судбина задесила и с.Косово и с.Парчиће. У селу Уздаље 10. августа снаге УН нашле су 7 тела српских цивила, у стању распадања.

На локалитету цркве у Книну 10. августа су камионом хладњачом (2,5 тоне) и амбулантним колима доведена тела убијених српских цивила. Део тела је спаљиван и помоћу ровокопача закопан у локално гробље. Акцијом је руководио командант тзв. „Пуме“. Припадници УН су спречени да сведоче о овом догађају.

Сектор „Север“

Бомбардовање Петриње и Слуња отпочело 4. августа 1995. у 5:06 часова, гађани су претежно цивилни циљеви. Материјална разарања и цивилне жртве су велике. Тачан број жртава није установљен из истих разлога као и у сектору „Југ“.

Снаге Хрватске Војске (ХВ) су 7. августа око 1:00 часова прекинуле колону српских избеглица код Глине и искасапили све ухваћене цивиле. Командант Кордунског корпуса (пуковник Булат) о овом злочину известио је припаднике УН, а око 2:30 довео сведоке који су дали изјаве припадницима УН. Између 12:00 и 16:00 часова хрватска војска је гађала колоне избеглица на правцу Глина - Топуско, којом приликом је рањено 11 особа међу којима и једног тринаестогодишњег дечака.

Злочини над српским становништвом догађали су се и на осталим подручјима захваћеним операцијом „Олуја“, у време и непосредно после операције:

- 6. августа 1995. године пред својом кућом убијен је Ђуро (Љубан) Боројевић, из места Боројевић, општина Костајница. Имаће му је запаљено. Такође, убијен је и Милош (Никола) Боројевић, рођен 1948. године из истог села. Милош је заклан и спаљен заједно са кућом, супружници - Лука (91) и Милица Добре (89) из села Прукљен, убијени су и запаљени заједно са кућом, у селу Јошевци, општина Глина, пронађено је тело старца коме су одсечени глава и обе руке, а у једном сенику су пронађени остаци најмање четири спаљене особе. Две су идентификоване као супружници Цвијо и Десанка Матијевић.

Ко је убио те људе, господине председниче, на то и даље нема одговора.

- 6. до 9. августа на путу Јабуковац - Костајница, у кланцу испред засеока Доња Паструша, нађено је око 30 уништених трактора, који су припадали избеглицама (око 100) које су се њима превозиле, са траговима пробоја од метака. Људи су побијени са узвишице зване Жилић од стране припадника Домобранске бојне из Слуња и 2. гардијске бригаде ХВ, у селу Јашовица код Петриње, заклан је и дотучен секиром Славко Ступар, стар око 60 година, а затим спаљен. У истом месту је убијено још 10 Срба.

- 12. августа, у селу Комић код Удбине у својој кући спаљена је непокретна Мара Угарковић (74). Такође, убијени су и спаљени Петар Лаврнић (62) и његова мајка Сава (92) и Мика Павлица (91). У засеоку Пољице, убијена је Боја Мирковић.

- 27. августа у селу Гошић код Ђеврске, убијена су осморица српских цивила, стари око 70 година, од којих 7 из фамилије Борак - Саво, Васиљ, Гроздана, Марија, Коса, Милка и Душан, као и Јоко Мажибрада. Сви убијени тајно су сахрањени на книнском гробљу под редним бројем од 550 до 557, без имена и презимена. МУП Хрватске одбио је да преда родбини тела убијених да би се прикрио злочин.

Ко је убио те људе?

У извештају представника ПМЕУ од 6. септембра 1995. године, између осталог се констатује да су војни посматрачи УН прегледали око 10.000 кућа у 140 мањих села и констатовали да је 69% делимично или потпуно уништено или спаљено, а затим је описано пљачкање и спаљивање српских кућа у Петровцу које се дешавало почетком септембра, месец дана после операције „Олуја“.

Важно је истаћи постојање неколико изненађујућих чињеница и контроверзи везаних за ову пресуду. Пресуда је донета уз прегласавање судија Жалбеног већа (3:2) и неуобичајено оштар тон двојице судија који су приложили своја супротна мишљења. Тако је судија Фаусто Покар, бивши председник Трибунала и један од судија са супротним мишљењем, истакао да оваква пресуда нема никакве везе са правдом, и описао је као гротескну. Изненађујуће је и то да већина судија Жалбеног већа Трибунала, који су основале УН, има тако мало поверења у генерале и друге високе официре из државачланица УН, који су у време догађаја о којима се одлучивало били на терену под заставом УН, и о томе сведочили пред првостепеним већем, јер је сва та сведочења одбацила приликом доношења жалбене пресуде. Поред тога, и бивши и садашњи тужилац Трибунала су изразили разочарање овом пресудом и истакли да њома није дошло до остваривања правде.

Са друге стране, кад се говори о ефектима овакве пресуде, морамо да нагласимо, имајући у виду резултате рада Трибунала, да Трибунал за преко 1.500 убијених и преко 250.000 протераних Срба из Хрватске, те друге евидентне злочине над цивилним становништвом почињене током операције Олуја, није осудио апсолутно никога, иако је у својим пресудама са апсолутном сигурношћу констатовао да је несумњиво да су злочини почињени. Треба нагласити да ово није први пут у пракси Трибунала да се у пресуди констатује да су злочини учињени, а да за њих нити окривљени у том поступку, нити било ко други пред Трибуналом одговара.

Друга одлука, која се односи на поновљено суђење Рамушу Харадинају, бившем команданту ОВК, Идризу Балају и Лахи Брахимају, ослободила је окривљене свих оптужби за злочине који су почињени над Србима и припадницима других националних група, у кампу Јабланица на Косову и Метохији, 1998. године. Ослобађајућа пресуда у случају Тужилац против Рамуша Харадинаја, Идриза Балаја и Лахи Брахимаја, донета по шест тачака оптужнице за злочине који су учињени у логору тзв. Ослободилачке Војске Косова у Јабланици на Косову и Метохији 1998, има сличне ефекте. Ови поступци су од самог почетка пратиле тешко схватљиве грешке на страни Тужилаштва и поступајућих судских већа (пре свега првог поступајућег судског већа). Тако је судско веће дозволило Харадинају да буде условно на слободи и да чак учествује у политичким активностима након подизања оптужнице, што је случај без преседана у Трибуналу, иако је већ тада морала бити позната чињеница да постоје проблеми са обезбеђивањем заштите сведока у овом предмету. Веома чудан однос према предмету и према оптуженом Харадинају показали су и тадашњи функционери Мисије УН на Косову (УНМИК). УНМИК је упркос евидентним проблемима дао гаранције да се Харадинај брани са слободе, а тадашњи шеф УНМИК, Петерсен је чак јавно називао Харадинаја својим пријатељем.

Оваква пресуда „додала је со на рану“, јер је опште познато да је значајан број сведока смртно страдао под изузетно сумњивим околностима, док је неколицина њих, под великим притиском, одбила да сведочи плашећи се за сопствену безбедност. Упркос јасно утврђеним захтевима да се обезбеди заштита сведока, Хашки трибунал у томе није успео. Општи напад на РСК отпочео је 4. августа 1995. у 5:05 сати, неселективним бомбардовањем војних и цивилних објеката у секторима „Север“ и „Југ“, зонама под заштитом снага УН.

Бомбардовање Книна је почело у 5:20 сати. Гађани су углавном цивилни циљеви, школе, зграде и породичне куће. Тачан број жртава и материјална штета нису установљени, јер у овом подручју није био дозвољен приступ УНПРОФОР-у, хуманитарним и другим међународним организацијама и акредитованим новинарима. Број цивилних жртава процењен је на неколико стотина.

Са територије РСК који је заузела хрватска војска протерано је или избегло преко 250.000 Срба.

Представници Уједињених нација и Европске уније - Регионалног центра Посматрачке мисије ЕУ у Загребу (ПМЕУ), сведоци су бројних злочина над српским становништвом током операције „Олуја“ о чему сведоче извештаји упућени својим претпостављенима.

Блокада представника УН у касарнама у Книну, почетком операције од стране хрватских снага (5 тенкова), без могућности патролирања, наводи на закључак да је циљ таквог поступања био да им се онемогући да буду сведоци убијања и протеривања Срба у РСК.

Међународна заједница суочила се са највећом хуманитарном катастрофом од почетка сукоба у бившој Југославији, а представници УН констатују озбиљне злочине над заробљеним српским војницима и цивилима, информације о уклањању лешева, о паљењу, уништавању и пљачкању српске имовине.

Злочини над српским, неалбанским и албанским становништвом на простору КИМ под командом Рамуша Харадинаја

Рамуш Харадинај је током 1998. и 1999. године био организатор и извршилац терористичких напада на припаднике ВЈ и МУП-а Србије, као и злочина према српском становништву и Албанцима који нису били лојални. Истичемо неке догађаје:

- 22. априла 1998. године, киднаповани су: Слободан (Мирко) Радошевић; Милош (Батрић) Радуновић и Милица (Вукајло) Радуновић, сви из села Дашиновац, општина Дечане. Сви су одведени у затвор у селу Глођане (општина Дечане) који је основао Рамуш Харадинај. Тамо су злостављани. Радошевић је враћен у село Дашиновац, где је убијен. Радуновић Милош је такође враћен у Дашиновац, убијен на свом имању и спаљен, а Радуновић Милица је убијена у селу Глођане и бачена у Радоњићко језеро. Наведена лица су злостављали Рамуш Харадинај и Идриз Баљај. Постоји основана сумња да је ове злочине починио Рамуш Харадинај.

- 5. маја 1998. године, киднапован је Ненад (Слободан) Јаредић, чији измасакриран леш је пронађен 8. маја поред магистралног пута за село Сићево општина Клина. Постоји основана сумња да је злочин извршио Рамуш Харадинај.

- 18. јуна 1998. године, у селу Глођане киднаповани су Вучић (Зарија) Вуковић, Новица (Михајло) Вујсић, и Изет (Сабо) Гутић, одведени у затвор у селу Глођане, где су након злостављања убијени. Постоји основана сумња да је злочин извршио Рамуш Харадинај.

- 14. децембра 1998. године у кафићу „Панда“ у Пећи у 20:20 часова у терористичком нападу извршеном аутоматском пушком, убијена су шесторица младића - Иван Обрадовић (15), Драган Трифковић (17), Зоран Станојевић (17), Светислав Ристић (17), Вукосав

Гвозденовић (18) и Иван Радевић (25). Починиоци терористичког акта су лица под контролом Рамуша Харадинаја.

Моје питање данас је ко је одговоран за смрт ових људи?

Харадинај је у подрумима хотела „Паштрик“ у Ђаковици, основао затвор у коме су мучени и силовани цивили неалбанске националности, као и нелојални Албанци, после чега су одвођени до обале реке Ереник, где су стрељани.

- 12. јуна 1999. године, по Харадинајевом наређењу, заробљена је колона ромских сватова само зато што су говорили српским језиком, и одведена у затвор у подрумима хотела „Паштрик“. Дан касније у затвор је доведен и Србин Раде Гаговић. Харадинај, који је лично испитивао затворенике о њиховим везама са српском полицијом, наређивао је њихово мучење и убијање. 12. јуна у хотелској соби у „Паштрику“, Харадинај је брутално претукао и силовао малолетну Т. Г. а после тога два дана су је силовали и други припадници ОВК. Свакодневно је тучена и силована и Софија Тафа. У ноћи између 13. и 14. јуна Арбен Шкупи и Ангтон Лекај силовали су и претукли Бедри Шаљу. Исте ноћи, Шкупи је одсекао десно уво Радету Гаговићу а потом га ставио у уста Реци Шаљи натеравши га да уво поједе. Шкупи је Гзиму Зећирију клештима чупао нокте, док су остали припадници ОВК жртвама секли делове тела, боли их и по телу им гасили цигарете. Арбен Шкупи је затвореницима Бедри Шаљи, Реци Шаљи, Бајраму Краснићију, Звездану Љушају и Радету Гаговићу, 15. јуна 1999. године саопштио да ће по наређењу Рамуша Харадинаја бити стрељани. Припадници ОВК Антон Лекај, Бесим Бестражими, Шабан Аземи и Рифат Укшинај потом су жртве превезли у рејон звани Гропа Цофтинаве на обали реке Ереник, уз регионални пут Ђаковица - Призрен, где су их побили. Бедри Шаља је успео да побегне. У вези са овим, Веће за ратне злочине Окружног суда у Београду 20. августа 2004. године донело је решење о спровођењу истраге против Харадинаја и шесторице припадника ОВК.

- Међу четрдесеторо убијене, масакриране или присилно одведене српске деце на КИМ је и мала Ана Такић из Призрена, стара 6 година, отета са својим дедом Веселином (71) од стране групе Албанаца 28. августа 1999. године. Половином септембра Ана је нађена на путу Призрен - Жур мртва. Једна рука јој је била одсечена.

Ко је убио малу Ану и ко је одговоран за то?

- Породица Шутаковић, Недељко, његова супруга Дара и њихова три сина - Александар (17), Ђорђе (14) и Радоман (11) из Ђаковице, киднапована је 13. јуна 1999. године на путу од њиховог стана до цркве у Ђаковици, где су кренули да се склоне од албанских терориста. Сви се још воде као нестали.

Господине председниче,

Морамо нагласити да кад се сумирају резултати рада Трибунала, не може да се избегне чињеница да је Трибунал за стотине хиљада српских избеглица, хиљаде мртвих, рањених, унесрећених, осудио неколико чувара логора Челебићи у Босни, и двојицу косовских

Албанаца, такође, непосредних извршилаца нижег ранга. Напомињемо да Србија никада није тражила вештачку симетрију ни у оптужењима нити у пресудама Трибунала. Међутим, овакав резултат управо побуђује сумњу да је правда у поступцима пред Трибуналом била селективна, а јасно је да се селективна правда и не може сматрати правдом. Дакле, резултат рада Трибунала у односу на остваривање правде за многобројне српске жртве у оружаним сукобима на просторима бивше Југославије може се описати речју гротескно - управо оном речју коју је употребио судија Покар за пресуду Жалбеног већа у предмету окривљених Готовине и Маркача.

Главни задатак Хашког трибунала је био да допринесе процесу помирења у региону западног Балкана. Током деценијског рада, Трибунал је осудио одређени број бивших српских политичара и војних заповедника за ратне злочине. У исто време, за ратне злочине и злочине против човечности, није осуђен ниједан високи званичник Хрватске или Босне, као и ниједан виши званичник косовских Албанаца.

На основу недавно донете пресуде, српска нација је издвојена као једини починилац ових дела, и као једини народ одговоран за свирепе злочине почињене током 90их година на територији бивше СФРЈ. То се очито не поклапа са чињеничним стањем. Хашки трибунал, услед немогућности да адекватно расподели кривицу, није успео да задовољи правду. Историјски уцбеници у Хрватској, деловима Босне и Косова ће пропагирати овакву идеју невиности, и њихова деца ће стећи искривљену слику о страшним догађајима који су се тамо одиграли.

Потребно је нагласити да су ратови на простору бивше Југославије имали цивилну, етничку и верску димензију. Није било невиних у злочину. Све стране су учествовале у конфликту, починиле кривична дела и претрпеле људске губитке.

Све ово говоримо данас пред Саветом безбедности Уједињених нација, не због тога што очекујемо да се досадашње пресуде Трибунала могу променити, већ због тога што је творац Трибунала управо Савет безбедности Уједињених нација. Подсећамо да је Трибунал основан да би се успоставио мир и да би се допринело миру и безбедности на простору бивше Југославије. Данас, скоро 20 година од оснивања Трибунала, поставља се питање да ли је Трибунал у томе уопште успео.

Влада Републике Србије ће наставити сарадњу са Трибуналом на техничком нивоу.

Господине председниче,

Република Србија сматра да међународна јавност мора бити упозната са радом Трибунала и последицама његових одлука, како се злодела никада више не би амнестирали или величала. Немогућност да се ово оствари би само подстакло понављање оваквих дела, што је супротно сврси због које је Савет безбедности формирао МКТЈ.

Господине председниче

Кад се говори о раду Трибунала, морам да истакнем да су за Србију од изузетне важности следеће питање. Прво је иницијатива да се осуђеним лицима пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију омогући да издржавају казне затвора у државама насталим на територији бивше Југославије чији су држављани, а друго је питање судбине архиве Трибунала.

У погледу иницијативе да се осуђеним лицима пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију омогући да издржавају казне затвора у државама насталим на територији бивше Југославије чији су држављани, подсетићу Вас да је и даље на снази препорука генералног секретара Уједињених нација Савету безбедности Уједињених нација из маја 1993. године, параграф 121, да „издржавање казни треба да се одвија изван територије бивше Југославије“. Иако се овакав став могао сматрати оправданим 1993. године, док је рат трајао на просторима бивше Југославије, јасно је да је одавно изгубио целисходност, пошто се ситуација на терену променила. Напомињем да је основни мотив ове иницијативе решеност Републике Србије да преузме одговорност за извршење затворских казни изречених држављанима Републике Србије осуђеним пред Трибуналом у Хагу. Поред тога, треба истаћи да сврха кажњавања, између осталог, укључује и ресоцијализацију осуђених лица. С тим у вези, сматрамо да се тешко може очекивати да ће доћи до остварења сврхе кажњавања, уколико осуђени казне издржавају у веома удаљеним земљама, чији језик не разумеју и не говоре и где им је могућност посета и контаката са породицама сведена на минимум. Снажно апелујемо на Савет безбедности Уједињених нација да хитно и благонаклоно размотри овај захтев.

Такође, као што сам рекао, Србија је веома заинтересована и за решавање питања судбине архиве Трибунала. Званични ставови Србије по овом питању достављени су Савету безбедности Уједињених нација у октобру 2008. године. Србија је спремна да активно учествује у свим будућим разговорима и да настави сарадњу са Неформалном радном групом Савета безбедности Уједињених нација за трибунале у вези са овим питањима.

Господине председниче,

Сматрамо да је реализација наведених циљева од изузетне важности пре свега за остваривање правде за жртве ових монструозних злочина, али и за будућност региона западног Балкана.

Верујемо у озбиљне намере Савета безбедности у вези са даљим процесом помирења на Балкану. Сада је више него икада неопходно избећи било какву перцепцију неадекватног или непропорционалног утицаја. Управо због тога Савет безбедности не сме бити искључен.

Србија се налази на европском путу, Србија жели да сарађује са свим народима и државама у региону, Србија је прихватила и испуњава све своје међународне обавезе, Србија води дијалог са Приштином под окриљем ЕУ, и једино што Србија тражи јесте ПРАВДА. Ништа више и ништа мање.

Хвала, господине Председниче.